

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ (ΑΣΤΡΟΣ)
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM
OF KYNOURIA (ASTROS)

ΑΡΚΑΔΙΑ / ARCADIA

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Το κτήριο της «Σχολής Καρυταιώτη», στο οποίο σήμερα στεγάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο του Άστρους, ιδρύθηκε από τον πλούσιο έμπορο της Τεργέστης Δημήτριο Καρυταιώτη. Καταγόμενος από τον Άγιο Ιωάννη Κυνουρίας, ο Δημήτριος Καρυταιώτης ίδρυσε τόσο τη Σχολή στη γενέτειρά του όσο και το παράρτημα αυτής, στο σημερινό Μεσόγειο Άστρος (1805), στο μέσον της βόρειας πλευράς αγροκτηπιού-υποστατικού έκτασης 50 περίπου στρεμμάτων.

Η Σχολή του Άστρους γρήγορα εξελίχθηκε σε εκπαιδευτικό κέντρο της περιοχής, ειδικά μετά το ξέσπασμα του Αγώνα της Παλιγγενοσίας το 1821. Λειτουργούσε δε και ως οικοτροφείο. Οι καπνοδόχοι και τα ερμάρια που σώζονται στους μαρμαρότοιχους του σημερινού αύλειου χώρου του Μουσείου είναι ό,τι απέμεινε από τα μικρά δωμάτια των μαθητών.

Το 1823 στο άμεσο περιβάλλον της Σχολής έλαβε χώρα η Β΄ Εθνοσυνέλευση των Ελλήνων. Εδώ συντάχθηκε ο νέος καταστατικός χάρτης της χώρας, ο «Νόμος της Επιδαύρου», καθώς και η «Διακήρυξη της Β΄ των Ελλήνων Συνελεύσεως».

Η Σχολή του Άστρους πυρπολήθηκε από τον Ιμπραήμ το 1826. Αφού ανακινήθηκε από τον κληρονόμο πια του Δημητρίου Καρυταιώτη, Προκόπιο, επαναιτούργησε το 1829. Το 1899 περιήλθε στην ιδιοκτησία του Ελληνικού Δημοσίου. Το «Μουσείον Καρυταιώτη», επίσημο όνομα της Σχολής κατά την επαναιετοουργία της το 1829, μετατράπηκε το 1985, με πρωτοβουλία του τότε εφόρου Αρχαιοτήτων, Θ. Γ. Σπυρόπουλου, σε Αρχαιολογικό Μουσείο Κυνουρίας.

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ. Η ΚΥΝΟΥΡΙΑ ΓΗ

Το Μουσείο διαιρείται σε τέσσερις χώρους παρατεταγμένους γραμμικά. Σε αυτούς εκτίθενται αρχαιολογικά ευρήματα από διάφορες θέσεις της Κυνουρίας Γης, τόσο από το βόρειο τμήμα της, τη Θυρεάτιν, μίλην της έριδος μεταξύ Άργους και Σπάρτης επί μία σχεδόν χιλιετία, όσο και από το νότιο (Τυρός, Κοσμάς, Πλάκα Λεωνιδίου), στο οποίο σημαντικότερη ενότητα ήταν οι Πρασιάι.

Κυρίαρχη στο εκθεσιακό πρόγραμμα του Μουσείου είναι η παρουσία ευρημάτων από την περιοχή της Εύας-Λοκούς, όπου βρίσκεται η διάσημη Έπαυλη του Ηρώδη του Αττικού, η οποία ανασκάφη επί σειρά ετών από τον Θ. Γ. Σπυρόπουλο. Στη θέση του σημερινού μοναστηριού, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της «Μάνας του Νερού», τοποθετείται το Πολεμοκράτειον της αρχαίας Εύας, για το οποίο κάνει λόγο ο Πausανίας. Το ιερό αναφέρεται ως τοπόσημο και στην αποσπασματικά σωζόμενη επιγραφή (*εἰς τὸ τοῦ Πολεμοκράτους*) του β΄ τετάρτου του 4ου αι. π.Χ. από το Άργος, η οποία αφορά σε συνοριακό διακανονισμό, που επεβλήθη από τον Επαμεινώνδα ή τον Φίλιππο Β΄.

Η λατρεία του Πολεμοκράτους, υιού του Μαχάονος και εγγονού του Ασκληπιού, στην Εύα ήταν σημαντική τουλάχιστον από τους κλασικούς χρόνους. Ανάγλυφα των Ασκληπιάδων, αλλά και του τύπου των νεκροδείπνων έχουν έλθει στο φως στην περιοχή της Λοκούς. Αγαλμάτιο Ασκληπιού έχει βρεθεί στον ναό στη θέση Ανεμόμυλος του Ελληνικού. Εκεί, στο ύψωμα Τειχίο υψώνονται τα τείχη της Εύας, της μεγίστης των (θυρεατικών) κωμών κατά τον Pausania. Από ανασκαφές στα νεκροταφεία της προέρχεται η δεύτερη μεγαλύτερη ενότητα της έκθεσης, τα εκθέματα της οποίας καλύπτουν χρονικά την περίοδο από τον 5ο αι. π.Χ. μέχρι και τον 2ο αι. μ.Χ. (αίθουσα 2).

Στους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους, τέλος, χρονολογείται το λαμπρό ρωμαϊκό συγκρότημα στη θέση Κολώνες, Μέρος μόνο των ευρημάτων των ανασκαφών εκτίθενται στις αίθουσες 1, 3 και 4, καθώς και στον ανατολικό διάδρομο, ενώ μια τρίτη μικρότερη ενότητα περιλαμβάνει αναθήματα από άλλα ιερά της Κυνουρίας (αίθουσα 2).

Η ΕΚΘΕΣΗ

Αίθουσα 1. Εδώ εκτίθενται γλυπτά από την περιοχή της Λουκούς και τμήματα αρχιτεκτονικών μελών από αναθηματικό μνημείο. Πρωτότυπο έργο του 4ου αι. π.Χ. φαίνεται πως είναι η κεφαλή νέου ΑΕ 174, πιθανώς από επιτύμβιο μνημείο, ενώ στη ναισκόμορφη επιτύμβια στήλη ΑΕ 172 είναι προφανής η δημιουργική πνοή του αττικού εργαστηρίου γλυπτικής των ύστερων κλασικών χρόνων (4ος αι. π.Χ.), καθώς και μεταγενέστερες επεμβάσεις (3ος αι. μ.Χ.). Εντυπωσιακά είναι τα πορτραίτα των Λοκούι Βέρου, συναυτοκράτορα του Μάρκου Αυρηλίου, και του Κομμόδου, γιου και διαδόχου του φιλοσόφου-αυτοκράτορα.

Το τμήμα από επίστεψη αναγλύφου, πιθανώς από το ιερό του Πολεμοκράτους, που φέρει την επιγραφή *ΙΠΠΑΡΧΟΣ ΑΤΤΙΚΟ(Υ) ΠΑΤΗΡ*, αποτελεί – από κοινού με μία ακόμη από την ίδια περιοχή, που αναφερόταν στον τρόφιμο του Ηρώδη, Πολυδεύκη – τη μοναδική γραπτή μαρτυρία παρουσίας της οικογένειας του Ηρώδη στη Θυρεάτιδα.

Χαρακτηριστικό, τέλος, δείγμα των αναθηματικών αναγλύφων του τύπου των νεκροδείπνων αποτελεί το ανάγλυφο του 4ου αι. π.Χ. από το ιερό του Πολεμοκράτους με την επιγραφή *ΗΡΩΙ ΕΥΞΑΜΕΝΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕ*.

Αίθουσα 2. Εκτίθενται αντικείμενα προερχόμενα από ιερά και διάφορες θέσεις της Κυνουρίας. Το μεγαλύτερο μέρος της έκθεσης καταλαμβάνουν τα ευρήματα από τα νεκροταφεία της αρχαίας Εύας. Σε δύο προθήκες παρουσιάζονται τα αγγεία. Η πλειονότητα των σχημάτων είναι δημιούργημα τοπικού εργαστηρίου κεραμικής. Σε κάποιες περιπτώσεις είναι προφανής η επίδραση της μεταλλοτεχνίας. Ξεχωρίζουν η τριφυλλόστομη οινοχόη με ανάγλυφη παράσταση Αχιλλέως και Πενθεσίλειας (τελευταίο τέταρτο 4ου αι. π.Χ.), το πλαστικό, σε μορφή δελφινιού, αγγείο (τέλη 4ου αι. π.Χ.), η λήκυθος με ανάγλυφο γοργόνειο (τελευταίο τέταρτο 4ου αι. π.Χ.), καθώς και το απότμημα αγγείου με ερυθρόμορφη παράσταση (4ος αι. π.Χ.). Μεταξύ των κτερισμάτων των ταφών, στην αριστερή επιτοίχια προθήκη, περιλαμβάνονται κάτοπτρα, νομίσματα και το πήλινο ασπίδομορφο κομβίο με παράσταση κεφαλής Αθηνάς.

Μικροευρήματα από διάφορες θέσεις της Κυνουρίας εκτίθενται στη δεξιά επιτοίχια προθήκη. Όστρακα αγγείων μυκηναϊκών χρόνων από το Σπήλιο της Σίντζας στο Λεωνίδιο, ευρήματα από τη Λοκού, νομίσματα από διάφορες θέσεις της Κυνουρίας, αγαλμάτιο Ασκληπιού, αλλά και το αποτροπαϊκού χαρακτήρα ειδώλιο φαλλικό δαίμονα ελληνιστικών-ρωμαϊκών χρόνων από τον ναό στη θέση Ανεμόμυλος, στα βόρεια της αρχαίας Εύας, περιλαμβάνονται μεταξύ των εκθεμάτων.

Στην κεντρική, τέλος, προθήκη εκτίθενται ευρήματα από διάφορα ιερά της Κυνουρίας, όπως από το ιερό του Απόλλωνος Τυρίτα, κοντά στον Τυρό, και από το ιερό του Απόλλωνος Μαλεάτα, στον Κοσμά. Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι το χάλκινο ειδώλιο αρχαϊκών χρόνων (6ος αι. π.Χ.) από τα Βέρβενια, που απεικονίζει Παλλάδιο, καθώς και το αρχαϊκό ενεπίγραφο ειδώλιο ταύρου από το ιερό στο Ξηροκάμπι της Βόρειας Κυνουρίας.

Τμήμα επιτύμβιας στήλης του 2ου αι. μ.Χ. από τον Άγιο Στέφανο Άστρους φέρει την επιγραφή *EICIAΣ ΧΑΙΠΕ* (ΑΕ 186).

Αίθουσες 3, 4 και ανατολικός διάδρομος. Εκθέματα από την περιοχή της Λουκούς και τις ανασκαφές στην Έπαυλη του Ηρώδη του Αττικού. Περιλαμβάνονται πορτραίτα Ρωμαίων αυτοκρατόρων της δυναστείας των Αντωνίων (2ος αι. μ.Χ.). Εντυπωσιακά είναι, τέλος, και τα ανάγλυφα με παραστάσεις αφηρωισμένων αθλητών.

HISTORY OF THE MUSEUM

The Archaeological Museum of Astros was established in a traditional building of local style known today as the “Karytsiotis School”. Dimitrios Karytsiotis, a wealthy merchant from Trieste who came from Agios Ioannis in Kynouria, founded both the School in his birthplace as well as its annex in modern-day Mesogeion Astros (1805), in the middle of the north side of a farm with an area of almost 5 hectares.

The School of Astros quickly evolved into an educational center for the region, especially following the outbreak of the Greek Revolution in 1821. It also operated as a dormitory, as the chimneys and cabinets – all that remains from the small rooms once occupied by schoolchildren – preserved in the walls of the modern courtyard area of the Archaeological Museum attest.

In 1823, the Second National Assembly of the Greeks took place in the immediate vicinity of the school. It was here that the country's new constitution, the “Law of Epidaurus” as well as the “Proclamation of the Second National Assembly” were written.

The School at Astros was burned by Ibrahim in 1826. Following its restoration by Prokopios, heir to Dimitrios Karytsiotis, it resumed operations in 1829. Karytsiotis entire premises became the property of the Greek government in 1899. The historic building of the School, officially called the “Mouseion of Karytsiotis” when it resumed operations in 1820, was converted into the Archaeological Museum of Kynouria in 1985 at the initiative of Th. G. Spyropoulos, the then Ephor of Antiquities.

THE ARCHAEOLOGICAL MUSEUM. ANCIENT KYNOURIA

The Museum is divided into four rooms laid out in linear fashion. Displays include objects from various sites of Kynouria, both from its northern part, Thyreatis, a bone of contention between Argos and Sparta for nearly 1,000 years, as well as from its southern part (Tyros, Kosmas, Plaka Leonidiou), in which the most important section was Prasiai.

But the pre-eminent presence in the Museum's exhibition program is that of the finds which originate from the region of Eva-Loukou where one can see the ruins of the famous Villa of Herodes Atticus, which were excavated over a number of years by the Ephor of Antiquities Th. G. Spyropoulos. It was in this area, at the site of the modern monastery as well as in the wider region of the “Manatou Nerou”, that the *Polemokrateion* of ancient Eva mentioned by Pausanias was located. The sanctuary is also referred to as a landmark in a fragmentary inscription (2nd quarter of the 4th c. BC) from Argos concerning the border settlement imposed by either Epameinondas or Philip II.

The worship of Polemokrates, son of Machaon and grandson of Asclepius, at Eva was already important in the Classical period. Reliefs of the Asclepiadae as well as funerary banquet reliefs have come to light in the Loukou area. A statuette of Asclepius has been found in a temple at the site of Anemomylos, Elliniko. There, at the site of Teichio, rose the walls of Eva, which according to Pausanias was the largest of the (Thyrean) towns. Excavations in its cemeteries have yielded the exhibition's second-largest module, items from which date from the 5th c. BC to the 2nd c. AD (Gallery 3).

Finally, a large number of sculptures and architectural members, only part of which are displayed in Galleries 1, 3, and 4 and in the east corridor, come from the magnificent Roman Imperial age complex at the site of Kolones. A third, smaller module includes votives from other sanctuaries in Kynouria (Gallery 2).

THE EXHIBITION

Gallery 1. This gallery displays sculpture from the Loukou area and parts of the architectural members from a votive monument. The head of a youth (AE 174), probably from a tomb monument, appears to be an original 4th c. BC work, while in the funerary stele shaped like a shrine (AE 172) the creative spirit of a Late Classical (4th c. BC) Attic sculpture workshop is obvious, as are also later interventions (3rd c. AD). There are impressive portraits of Lucius Verus, Marcus Aurelius' co-emperor, and of Commodus, the philosopher-emperor's son and successor.

One of the collection's important exhibits is a part of the crowning element of a relief, probably from the Sanctuary of Polemokrates, which bears the inscription *ΙΠΠΑΡΧΟΣ ΑΤΤΙΚΟ (Υ) ΠΑΤΗΡ*. This was Herodes' grandfather, Hipparchos. This inscription, together with another from the same area that mentions Herodes' guest Polydeukes, is the only written testimony we have concerning the presence of Herodes' family in Thyreatis.

Finally, the 4th c. BC relief from the Sanctuary of Polemokrates with the inscription *ΗΡΩΙ ΕΥΞΑΜΕΝΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕ* is a characteristic example of votive reliefs of the funerary banquet type.

Gallery 2. In this gallery one may view exhibits from sanctuaries and various other sites in Kynouria. Most of the exhibition is taken up by the finds from the cemeteries of ancient Eva. Two display cases present pottery from these. Most of the shapes were created by a local pottery workshop. In certain cases the influence of metal-working is apparent. We may single out the trefoil oinochoe with a relief depiction of Achilles and Penthesileia (last quarter of the 4th c. BC), the plastic vase in the shape of a dolphin (late 4th c. BC), the *lekkythos* with a relief Gorgon (last quarter of the 4th c. BC), and the vase fragment with a red-figure scene (4th c. BC). The funerary offerings from tombs in the left wall case include mirrors, coins, and a clay shield-form button depicting the head of Athena.

Small finds from various sites in Kynouria are on display in the right wall case. Exhibits include Mycenaean vase fragments from the Cave of Sintza at Leonidion, finds from Loukou, coins from various sites in Kynouria, a statuette of Asclepius, as well as an apotropaic figurine of a phallic daemon of the Hellenistic-Roman period from the temple at the site of Anemomylos north of Eva.

Finally, in the central display case there are finds from various Kynourian sanctuaries, including the sanctuary of Apollo Tyratas near Tyros and that of Apollo Maleatas at Kosmas. The Archaic (6th c. BC) bronze figurine from Vervena depicting a Palladium (Athena Pallas) is of exceptional interest, as is the Archaic inscribed bull figurine from the sanctuary at Xerokambi in northern Kynouria.

Part of a 2nd c. AD funerary stele (AE 186) from Agios Stefanos bears the inscription *ΕΙCΙΑC ΧΑΙΠΕ*.

Galleries 3-4 & the east corridor. These galleries include exhibits from the Loukou region and from excavations conducted at the Villa of Herodes Atticus. Among the objects on display are portraits of Roman emperors belonging to the Antonine dynasty (2nd c. AD). Finally, there are a number of impressive reliefs of heroized athletes.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ (ΑΣΤΡΟΣ)
ARCHAEOLOGICAL
MUSEUM
OF KYNOURIA (ASTROS)

ΑΡΚΑΔΙΑ / ARCADIA

i T: 27550 23701

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΓΡ. ΓΡΗΓΟΡΑΚΑΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΑΠ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Α. ΜΟΥΝΤΖΟΥΡΗ

TEXT: GR. GRIGORAKAKIS
TRANSLATION: D. BROWN-KAZAZIS
GENERAL SUPERVISION: ARF, PUBLICATIONS
DEPARTMENT
LAYOUT: A. MOUNTZOURI

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
MONUMENTS AND MUSEUMS OF GREECE
e-Ticketing system

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLENIC REPUBLIC
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Ministry of Culture and Sports

Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων
Archaeological Resources Fund

www.tap.gr